

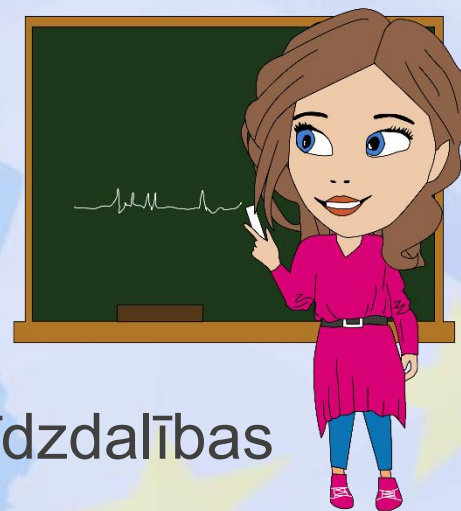
Eiropas Savienības iedzīvotāju pilsoniskā līdzdalība

10. – 12. klase

Nodarbībā tu uzzināsi

- Kas ir pilsoniskā līdzdalība?
- Par e-demokrātiju un tavām pilsoniskās līdzdalības iespējām interneta vidē.
- Kādi ir pilsoniskās līdzdalības veidi?
- Kā iespējams sazināties ar Eiropas Savienības (ES) iestādēm?
- Kā iespējams līdzdarboties un ietekmēt ES institūciju darbu?

Laiks domāt un darīt!

Mareks un Olga ir 16 gadus veci jaunieši. Abi darbojas skolēnu pašpārvaldē; pirms mēneša viņi kā brīvprātīgie pieteikušies palīdzēt Eiropas Kustībai Latvijā. Viņiem nav vienalga, kas notiek skolā, pilsētā un valstī. Arī ES politika viņiem šķiet svarīga. Iepazīsties ar Mareka un Olgas novērojumiem nākamajos slaidos atspoguļotajās situācijās un izvērtē, kuras no iestādēm vai amatpersonām varētu tās atrisināt.

A – skolas administrācijas pārstāvji

B – pašvaldība

C – Latvijas valsts iestādes (parlaments, valdība u. c.)

D – ES institūcijas (Eiropas Parlaments, Eiropas Savienības Padome, Eiropas Komisija u. c.)

Situācija #1

Olga uzskata, ka katram skolēnam bez maksas jābūt pieejamām mācību grāmatām. Taču mācību gada sākumā Olgas vecākiem bija jāpērk piecas mācību grāmatas un darba burtnīcas. Mareks Olgai ir izstāstījis, ka Tiesībsargs 2012. gadā panāca izglītības un zinātnes ministra lēmumu par to, ka mācību līdzekļus skolās finansēs valsts un pašvaldības, un 2013. gadā atbilstoši šim lēmumam tika grozīts Izglītības likums. “Likums ir mūsu pusē. Kāpēc viena skola to neievēro?!” Olga ir sašutusi.

Situācija #2

Mareka vecāki uzskata, ka Valsts prezidentu Latvijā ir nepieciešams ievēlēt visiem Latvijas pilsoņiem tiešās vēlēšanās. Mareks viņiem piekrīt un vēlas, lai tā notiktu, – kad viņš 18 gadu vecumā iegūs tiesības vēlēt, viņš varētu vēlēt gan Saeimu, gan Valsts prezidentu.

Foto: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/piotrdrabik/) Autors: Piotr Drabik

Situācija #3

Olga nesen ir atgriezusies no starptautiskas slēpošanas nometnes Siguldā. Nometnē viņai bija nepieciešama ārsta palīdzība: trauma slēpojot gadījās gan viņai, gan viņas vienaudzim Igoram no Baltkrievijas. Bet kāpēc mediķi Igoram iedeva rēķinu, kas jāapmaksā viņa vecākiem, ja viņai ārsta palīdzība bija bez maksas? “Igorš nav ES pilsonis, bet vai tāpēc viņš nav pelnījis bezmaksas veselības aprūpi?!” brīnās Olga.

KO NOZĪMĒ JĒDZIENS “LĪDZDALĪBA”?

KĀ TU TO SAPROTI?

Pilsoniskā līdzdalība

- Pilsoniskā līdzdalība ir iedzīvotāju iesaistīšanās sabiedrībai nozīmīgu jautājumu apspriešanā un īstenošanā.
- Tā ir viens no valsts un ES būtiskākajiem demokrātijas pamatelementiem.

Foto: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/piotrdrabik/) Autors: Piotr Drabik

Pilsoniska līdzdalība internetā: ManaBalss.lv

LIKUMS IR PIENĒMTS

AUTORS : MANABALSS.LV

IZVEIDOJA : 8. Jun (2011)

KATEGORIJA : IZGLĪTĪBA, ZINĀTNE

ATVERAM SAEIMU!

PARAKSTĪT

10000

12119

JAU PARAKSTĪJUŠI 12119

PALĪDZI SAVĀKT VĒL

Vēlamies, lai sabiedrībai tiktu dotas jaunas iespējas iesaistīties Saeimas darbā.

Vēlamies, lai tiktu pieņemti grozījumi Saeimas kārtības rullī, kas nodrošinātu, ka savācot 10'000 parakstus internetā, sabiedrības iniciatīva nonāk izskatīšanā Saeimas dienas kārtībā.

Šāda iespēja ļautu Latvijas iedzīvotājiem ļautu daudz vieglāk, ērtāk, ātrāk apvienoties un izteikt savas idejas, vēlmes, vajadzības, tādējādi ietekmējot Saeimas darba kārtību kā arī palielinātu izpratni par Saeimas darbu, veicinātu parlamentārā darba pilsonisko uzraudzību, attīstītu pilsoniskās līdzdalības spējas, kā arī ļautu ievēlētajiem tautas priekšstāvjiem uzzināt par lielām sabiedrības grupām nozīmīgiem jautājumiem.

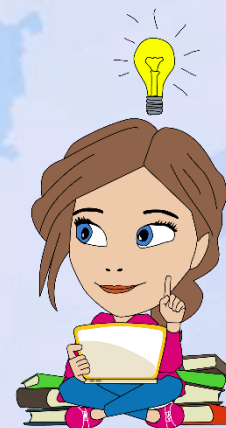
Uzdevumi

1) Pārrunā ar klasesbiedriem dažādas pilsoniskās līdzdalības prakses: piemērus, kurus esi izmantojis pats, tavi vecāki, draugi vai paziņas!

Uzdevumi

2) 2011. gadā jauniešu grupa portālā manabalss.lv ievietoja iniciatīvu “Vēlamies mainīt likuma “Par Latvijas valsts himnu” otro un trešo pantu, nosakot, ka Latvijas valsts himna ir dziesma “Saule, Pērkons, Daugava” ar Raiņa vārdiem un Mārtiņa Brauna mūziku, aizstājot pašreizējo himnu-lūgšanu “Dievs, svētī Latviju!”. Vai tu to parakstītu?

Uzdevumi

3) Ar kādu pseidonīmu un ko tieši pirms vairākiem gadiem ir veicis attēlā redzamais cilvēks? Kā tu vērtē viņa līdzdalības praksi?

Foto: satori.lv Autors: satori.lv

Izplatītākās līdzdalības formas

- Piedalīšanās vēlēšanās, referendumā, parakstu vākšanas kampaņā.

Foto: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/osce/10000000000/) Autors: OSCE Parliamentary Assembly

Izplatītākās līdzdalības formas

- Līdzdalība nevalstiskas organizācijas vai politiskas partijas darbā.

Foto: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/yannbeauson/) Autors: Yann Beauson

Izplatītākās līdzdalības formas

- Piedalīšanās piketā, ielu gājienā, demonstrācijā, streikā, akcijā u.c.

Foto: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/paulomoreira/) Autors: Paulo Moreira

Izplatītākās līdzdalības formas

- Iesniegumu, vēstuļu, pretenziju, e-pastu rakstīšana valsts un starptautisku iestāžu amatpersonām par sabiedrībai aktuāliem jautājumiem.

Foto: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/shihokoogino/) Autors: Shihoko Ogino

Izplatītākās līdzdalības formas

- Viedokļa izteikšana internetā par sabiedriski nozīmīgiem jautājumiem (rakstu komentēšana, līdzdalība diskusiju forumos, diskusijas, sarunas sociālajos tīklos, blogi u.c.).
- Piedalīšanās teritorijas plānošanas dokumentu sabiedriskajā apspriešanā.

Foto: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/dwipurnanto/) Autors: Dwi Purnanto

Pilsoniskā līdzdalība Eiropas Savienībā

ES piedāvā dažādas pilsoniskās līdzdalības iespējas ikvienam tās pilsonim:

- piedalīšanās Eiropas Parlamenta vēlēšanās;
- lūgumraksta iesniegšana Eiropas Parlamentam;
- Eiropas pilsoņu iniciatīva;
- Eiropas tiesību aktu sabiedriskā apspriešana;
- tikšanās vai sazināšanās ar Latvijas un ES iestāžu pārstāvjiem un darbiniekiem.

Eiropas Parlamenta vēlēšanas

- Eiropas Parlaments ir vienīgā institūcija, kuru ievēl ES pilsoņi tiešās vēlēšanās reizi 5 gados.
- Eiropas Parlamenta vēlēšanās var piedalīties ikviens Latvijas pilsonis, kurš ir sasniedzis 18 gadu vecumu, bet kandidēt var no 21 gada vecuma. Kandidāta minimālais vecums dažādās ES valstīs atšķiras: tas ir no 18 līdz pat 25 gadiem.
- Iepriekšējās Eiropas Parlamenta vēlēšanas notika 2014. gada 24. maijā.
- Nākošās Eiropas Parlamenta vēlēšanas notiks 2019. gadā.

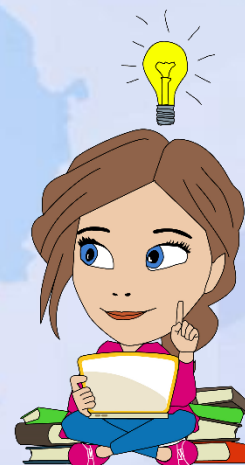
Latvijas deputāti Eiropas Parlamentā (1)

- **Iveta Grigule** no Zaļo un Zemnieku savienības (Eiropas Parlamentā - Eiropas Liberāļu un demokrātu apvienības grupa)
- **Sandra Kalniete** no partijas “Vienotība” (Eiropas Parlamentā - Eiropas Tautas partijas (Kristīgie demokrāti) grupa)
- **Arturs Krišjānis Kariņš** no partijas “Vienotība” (Eiropas Parlamentā - Eiropas Tautas partijas (Kristīgie demokrāti) grupa)
- **Andrejs Mamikins** no sociāldemokrātiskās partijas “Saskaņa” (Eiropas Parlamentā - Eiropas Parlamenta sociālistu un demokrātu progresīvās alianses grupa)

Latvijas deputāti Eiropas Parlamentā (2)

- **Artis Pabriks** no partijas “Vienotība” (Eiropas Parlamentā - Eiropas Tautas partijas (Kristīgie demokrāti) grupa)
- **Inese Vaidere** (no partijas “Vienotība”, strādā Eiropas Parlamentā ievēlētā Valda Dombrovskā vietā, kurš pilda Eiropas Komisijas priekšsēdētāja vietnieka eiro un sociālā dialoga jautājumos amatu) (Eiropas Parlamentā - Eiropas Tautas partijas (Kristīgie demokrāti) grupa)
- **Roberts Zīle** no Nacionālās apvienības “Visu Latvijai!” – “Tēvzemei un Brīvībai/LNNK” (Eiropas Parlamentā - Eiropas Konservatīvo un reformistu grupa)
- **Tatjana Ždanoka** no “Latvijas Krievu savienības” (Eiropas Parlamentā - Zaļo un Eiropas Brīvās apvienības grupa)

Atpazīstiet – kurš ir kurš?

Lūgumraksts Eiropas Parlamentam

Ikvienam ES pilsonim, organizācijai vai uzņēmumam ir tiesības iesniegt lūgumrakstu par jautājumu, kas skar šo pilsoni un ir ES pārziņā.

Lūgumrakstā skartais jautājums var būt saistīts ar personu individuāli vai arī ar sabiedrības interesēm kopumā.

Foto: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/rolandodaniel/)

Autors: Roland O'Daniel

Lūgumraksts Eiropas Parlamentam

Visus ES pilsoņu lūgumrakstus izskata Parlamenta Lūgumrakstu komiteja, kas pieņem lēmumu par tālāko nepieciešamo rīcību katrā gadījumā: virzīt vai nevirzīt lūgumrakstā minētā jautājuma risināšanu.

Svarīgi pirms lūgumraksta sastādīšanas pārliedzināties, ka izskatāmais jautājums ir tieši Eiropas Parlamenta, nevis nacionālās pārvaldes iestāžu kompetencē!

Lūgumraksts par universālo dizainu un vides pieejamību personām ar invaliditāti

- Noskaties Latvijas Televīzijas raidījuma “Viss notiek” pieredzi par lūgumraksta iesniegšanu Eiropas Parlamentam!
- Informāciju vari aplūkot interneta vietnē hansamedia.lv.
- Video sižetus par šo iniciatīvu var skatīt tv.delfi.lv.

Video: tv.delfi.lv

Ir kas padomā?

Lūgumrakstu internetā var iesniegt [Eiropas Parlamenta interneta vietnē](#).

Eiropas Pilsoņu iniciatīva (1)

- Eiropas Pilsoņu iniciatīva ir iespēja ES valstu pilsoņiem ierosināt Eiropas Komisijai jaunu tiesību aktu izstrādi.
- Eiropas Pilsoņu iniciatīvas var pieteikt kopš 2012. gada 1. aprīļa.
- Saskaņā ar noteikumiem Eiropas Pilsoņu iniciatīvu var ierosināt **pilsoņu komiteja**, kurā darbojas vismaz septiņi ES pilsoņi no septiņām dažādām valstīm.

Eiropas Pilsoņu iniciatīva (2)

- Pēc Eiropas Pilsoņu iniciatīvas ierosināšanas to ar savu parakstu ir jāatbalsta **vienam miljonam pilsoņu** no vismaz septiņām ES valstīm.

Iniciatīvas piemērs

- Eiropas pilsoņu iniciatīvu „Tiesības uz ūdeni” atbalstīja **1,659,543 pilsoņu 13 ES dalībvalstīs.**
- Tā aicināja noteikt, ka ūdens un sanitārija ir katra iedzīvotāja tiesības, tādēļ ūdensapgāde un ūdens resursu pārvaldība būtu jāizslēdz no iekšējā tirgus noteikumiem un liberalizācijas.
- Atbildot uz šo priekšlikumu, Eiropas Komisija pieņēmusi paziņojumu, kurā ir vairāki konkrēti pasākumi šajā jomā.

Foto: right2water.ie

Viedokļi un argumenti

- **Iveta Kažoka @IvetaKazoka** “Eiropas Pilsoņu iniciatīvas kā mehānisma lielākā problēma – tajā ir tik daudz nevajadzīgu drošināšanas mehānismu, ka tas nav lietojams!”
- Izpēti Eiropas Pilsoņu iniciatīvas mehānismu un izvirzi divus argumentus “par” un divus – “pret” politikas analītiķes Ivetas Kažokas tvītu!
- Par kādu jautājumu, tavuprāt, būtu jēga iesniegt tiesību akta priekšlikumu, izmantojot Eiropas Pilsoņu iniciatīvu?

Eiropas tiesību aktu sabiedriskā apspriešana (1)

Atbilstoši visām ES valstīm kopīgi risināmajiem politikas jautājumiem Eiropas Komisija izstrādā jaunus tiesību aktus un pilnveido jau esošos. Tiesību aktus nodod sabiedriskajai apspriešanai visiem ES valstu pilsoņiem un organizācijām interneta vietnē [“Jūsu balss Eiropā”](#).

Eiropas tiesību aktu sabiedriskā apspriešana (2)

Interneta vietnē ikviens var izteikt savu viedokli par tiesību aktiem, iesaistīties diskusijās ar Eiropas Komisijas amatpersonām vai iegūt papildu informāciju un konsultācijas par ikvienam aktuālajiem jautājumiem.

Iepazīsties ar interneta vietni [“Jūsu balss Eiropā”](#) un uzzini, kuri aktuālie tiesību akti pašlaik ir nodoti sabiedriskajai apspriešanai!

Eiropas tiesību aktu sabiedriskā apspriešana (3)

Eiropas tiesību aktu sabiedriskajā apspriešanā var piedalīties, iesaistoties Latvijas Republikas ministriju un Ministru kabineta darbā.

Ministrijas ir atbildīgas par Latvijas viedokļa izstrādi par jaunajiem ES tiesību aktiem.

Katras ministrijas un Ministru kabineta interneta vietnē ir sadaļa, kurā var atrast aktuālos sabiedriskajā apspriešanā nodotos ES tiesību aktus.

Sazināšanās ar Eiropas Savienības institūciju amatpersonām

Ja vēlies uzdot jautājumu vai paust viedokli par kādu sabiedriski nozīmīgu jautājumu, tev ir iespējams uzrunāt arī Latvijas vai ES iestāžu amatpersonas.

Saziņai vari izmantot:

- oficiālo kontaktinformāciju (tālrunis, e-pasts), kuru var atrast [Eiropas Parlamenta mājas lapā](#);
- iestāžu un amatpersonu profilus sociālajos tīklos.

E-saziņa

Vairāki Eiropas Parlamenta deputāti – [Sandra Kalniete](#), [Krišjānis Kariņš](#), [Roberts Zīle](#), [Artis Pabriks](#), [Inese Vaidere](#), [Tatjana Ždanoka](#) – ir izveidojuši savas interneta vietnes.

Eiropas Parlamenta deputāti Sandra Kalniete, Krišjānis Kariņš un Roberts Zīle ir sastopami Eiropas Parlamenta *Newshub* interneta vietnē:
<http://www.epnewshub.eu/#/template=newslist>

Andreja Mamikina kontaktinformācija atrodama kopīgajā Eiropas Parlamenta deputātu vietnē: [šeit](#); [turpat](#): Ivetas Grigules kontaktinformācija.

Uzdevums

•Izpēti konkrēta (pēc izvēles) Eiropas Parlamentā pieņemta likuma tapšanu no idejas (piemēram, izteikumi *Euronews* TV kanālā vai <http://www.euronews.com/news/> interneta vietnē, vai arī Latvijas medijos) līdz apstiprināšanai EP un reālai ieviešanai Latvijā. Noskaidro, ko likums mainīs Latvijas iedzīvotāju ikdienā. Izmanto informāciju par EP kompetencēm: http://www.europarl.lv/lv/informacija_es/ep_pilnvaras.html

twitter

Izvērtē savas zināšanas

Atbildi uz jautājumiem!

- Kas ir pilsoniskā līdzdalība?
- Kādi ir pilsoniskās līdzdalības veidi?
- Kas ir lūgumraksts?
- Kas ir Eiropas Pilsoņu iniciatīva?
- Kā ir iespējams paust viedokli par ES tiesību aktiem?
- Kā ir iespējams sazināties ar ES amatpersonām?

Vai izmantosi iespēju ietekmēt Eiropas Savienības nākotni?

Foto: [flickr.com](https://www.flickr.com/photos/m.a.r.c./) Autors: m.a.r.c.

Idejas tēmas paplašināšanai

Izpēti, kurās ES valstīs vēl darbojas e-petīciju portāli un salīdzini to statistiku (unikālie apmeklējumi, atbalstītās iniciatīvas = pieņemtie normatīvie akti) ar manabalss.lv panākumiem!

Informācijas avoti

- “Brīnumainā Eiropa”. Konrāda Adenauera fonda izdotā politiskās izglītības darba burtnīca. Rīga, 2010
- [Eiropas Parlamenta vietne](#)
- [Eiropas Parlamenta Informācijas birojs Latvijā](#)
- [Interneta vietne “Jūsu balss Eiropā”](#)
- Domnīcas Providus vietne: [E-līdzdalība IESPĒJA: Atvērtā Eiropa: Atvērtie dati atvērtai sabiedrībai](#)
- [Manabalss.lv – interneta likumdošanas iniciatīvu portāls](#)

Informācijas avoti (2)

- Ivetas Kažokas blogs, dedicated to the world's most interesting e-initiatives that are already transforming the nature of democracy
- Eiropas Komisijas interneta vietne par Eiropas pilsoņu iniciatīvu
- Saziņa ar Eiropas Parlamenta deputātiem Eiropas Parlamenta *Newshub* interneta vietnē
- Eiropas Komisijas interneta vietne par Eiropas pilsoņu iniciatīvu
- Interneta vietne – Latvija Eiropas Savienībā

Valsts kanceleja

EU2015.LV

Latvijas prezidentūra
Eiropas Savienības
Padomē

iEspēja

Ārlietu ministrija

Eiropas Parlaments
Informācijas birojs
Latvijā

Eiropas
Komisija

Izdevumu finansē no valsts budžeta programmas „Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē nodrošināšana 2015. gadā”.

Izdevuma autors uzņemas pilnu atbildību par izdevuma saturu. Valsts kanceleja neatbild par to, kā var tikt izmantots izdevuma saturs.

Mācību līdzekļa atjaunotā versija.

Mācību līdzekļa pirmizdevums 2010. gadā veidots Vadības partnerības projekta ietvaros.